

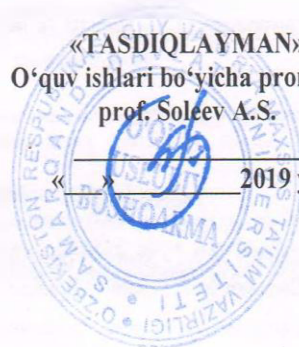
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi
№ 340
2019 yil « »

«TASDIQLAYMAN»
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
prof. Soliev A.S.

« » 2019 yil

“JAHON IQTISODIY VA IJTIMOIIY GEOGRAFIYASI“

FANINING ISHCHI O'QUV
DASTURI

(3-kurs talabalari uchun)

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	140000 – Tabiiy fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	5140600 – Geografiya

Ma'ruza:	40 soat
Amaliy mashg'ulot:	78 soat
Mustaqil ta'lim:	78 soat

Samarqand- 2019

Fanning ishchi o'quv dasturi, namunaviy o'quv reja va o'quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

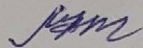
Tuzuvchi :
Quvondiqov O.X. – SamDU Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasida katta o'qituvchisi.

Taqrizchilar:

Kadirov M.A. – Sam DU Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasida dotsenti, g.f.n.
Usmonov M.R. – SamDU Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasida dotsent, g.f.n.

Fanning ishchi o'quv dasturi Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrasining 2019 yil ___
dagi № ___ son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Ilmiy kengashida
muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri

dots. Kadirov M.A.

Fanning ishchi o'quv dasturi Geografiya va ekologiya fakulteti Ilmiy kengashida muhokama
etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2019 yil ___ dagi № ___-sonli bayonnoma)

Fakultet uslubiy kengashi raisi

dots. T. Jumaboyev

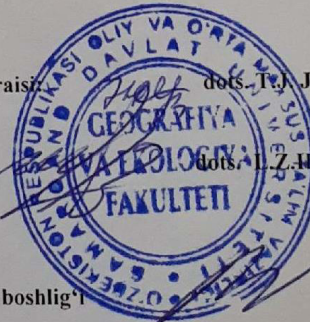
Fakultet dekani

dots. I. Z. Ibragimov

Kelishildi:

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

dots. B. Aliqulov

Kirish

Jahon mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi iqtisodiy va sotsial geografiyaning ajralmas tarmog'i ekanligi. Uning asosiy maqsadi aholi va xo'jalikni butun jahonda va uning ayrim regionlarida, mamlakatlarida joylanish va rivojlanish qonuniyatlarini tadqiq etadi. SHu bilan birga, talabalar mazkur fanni o'qish jarayonida tabiat va jamiyat o'zaro aloqadorligi, ekologik muammolar, insoniyatning global muammolari va ularning echimi masalalaridagi o'ziga xos geografik xususiyatlar hamda qonuniyatlar to'g'risida bilim va tasavvurlarga ega bo'lishlari kerak.

O'quv fanning maqsadi va vazifalari

Fani o'qitishdan maqsad – talabalarda jaxon xujaligi, transporti, axolisi, va regionlar va subregionlarga doir bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iboratdir.

Fan bo'yicha talabalarining bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar

“Jahon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba:

- Jaxonning umumiy iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi **bilishi kerak**;
- talaba jaxon siyosiy va iqtisodiy kartasining vujudga kelishi va dinamikasi, jaxon davlatlari rivojlanish boskichi va mamlakatlarning boshkaruvi, axolisi, xujaligi, ayrim mamlakatlar misolida umumiy iqtisodiy tavsif berish va xududlarning rivojlanish qonuniyatlarini to'g'ri tahlil qilish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak**;
- talaba muayyan xududlar ijtimoiy iqtisodiy va siyosiy geografik xolatini geografik taxlil qilish **malakalariga ega bo'lishi kerak**.

Fanning o'quv rejadagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi va uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Jahon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fani tarkibidagi asosiy umumkasbiy fan sifatida 4-7 semestrlarda o'qitiladi. Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtirilgan matematik va tabiiy-ilmiy, umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan etarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlik talab etiladi.

Fanning ishlab chiqarishdagi o'rni

Ushbu fan ilmiy-tadqiqot institutlariga, oliy, o'rta maxsus, umumta'lim tizimi muassasalariga, ishlab chiqarish va boshqaruv tashkilotlariga malakali geograf mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega bo'lgan bilimlar beradi. U asosiy umumkasbiy fani hisoblanib, yuqori malakali geograflar tayyorlash tizimining ajralmas bo'g'inidir.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Talabalarining fanni o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion-pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallardan foydalaniladi. Ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalar qo'llaniladi.

SHaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jarayonning mantiqiyliigi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv. SHaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jarayonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o'quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni ob'ektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi. Axborotni taqdim qilishning zamonaviy

vositalari va usullarini qo'llash - yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallashtirish), muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda – kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikatsiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blits-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarining nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi. "Jahon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi" fanini o'qitish jarayonida kompyuter texnologiyasidan, "Slayd" elektron jadvallardan foydalaniladi. Ayrim mavzular bo'yicha talabalar bilimni baholash test asosida va kompyuter yordamida bajariladi. "Internet" tarmog'idagi rasmiy iqtisodiy ko'rsatkichlaridan foydalaniladi, tarqatma materiallar tayyorlanadi, test tizimi hamda tayanch so'z va iboralar asosida oraliq va yakuniy nazoratlar o'tkaziladi.

Jahon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fanidan mavzular va saotlar bo'yicha taqsimlanishi:

No	Ma'ruzalar nomi	Jami soat	Maruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil talim
1.	Jahonning regional ta'rifi. Evropa mamlakatlariga umumiy tavsif.		2		
2.	Germaniyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
3.	Buyuk Britaniyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
4.	Fransiyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
5.	Italiyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
6.	MDH va SHarqiy Evropa davlatlari. Rossiya davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
7.	SHarqiy Osiyo mamlakatlari. Yaponiya davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
8.	Janubiy Osiyo mamlakatlari. Hindiston davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
9.	Janubiy- SHarqiy Osiyo mamlakatlari. Indonziya davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif		2		
10	Janubiy G'arbiy Osiyoga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
11	SHimoliy Amerika davlatlari. Kanadaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
12	AQSHga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
13	Janubiy Amerika davlatlari. Braziliya davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
14	Afrika davlatlariga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.		2		
15	Avstraliya va Okeaniyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif		2		
	Jami		30		

Amaliy mashg'ulot					
1.	Xorijiy Evropaning siyosiy kartasini tuzish.			2	
2.	Germaniyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
3.	Buyuk Britaniyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
4.	Fransiyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
5.	Italiyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
6.	MDH davlatlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini qiyosiy tahlil qilish.			2	
7.	Rossiyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish va izohlash.			2	
8.	Osiyo mamlakatlari. Xitoy va Mug'iliston xo'jalik tarmoqlarini yozuvsiz xaritaga tushirish.			2	
9.	Yaponiya xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish			2	
10.	Koriya Yarim oroli davlatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va taqqoslash.			2	
11.	Janubiy Osiyo davlatlari xo'jalik tarmoqlarini yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
12.	Janubiy SHarqiy Osiyo davlatlari xo'jalik tarmoqlarini yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash				
13.	Arabiston Yarim oroli davlatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
14.	Hindistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tahlil qilish.			2	
15.	Indoneziyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tahlil qilish.			2	
16.	AQSH xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
17.	Kanada xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
18.	Janubiy Amerika davlatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash.			2	
19.	Braziliya xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash				
20.	Afrika mamlakatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
21.	Avstraliya va Okeaniya xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
	Jami			42	
Mustaqil ta'lim					
1	Evropaning eng rivojlangan davlatlari va ularning xo'jaligi				2
2	Evropaning mitti davlatlari va ularning xo'jaligi				2
3	Markaziy Evropa davlatlari va ularning xo'jaligi				2
4	Skandinaviya davlatlari va ularning Jahon xo'jaligidagi o'rni				2
5	Ispaniya, Portugaliya davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rni.				2

6	Bolqon YArim orolida joylashgan davlatlar va ularning xo'jaligi.				2
7	SHarqiy Osiyo davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rni				2
8	Janubiy G'arbiy Osiyo davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rni.				2
9	Markaziy Osiyo davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn				2
10	Xindiston, Pokiston davlatlari xo'jaligi				2
11	Arab davlatlari Jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni				2
12	Hindixitoy yarim orolida joylashgan davlatlar va ularning xo'jaligi.				
13	Markaziy Amerika va Karib havzasi davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn				2
14	CHili va Peru davlatlari va ularning Lotin Amerikasi xo'jaligida tutgan o'rni.				2
15	Venesuela va Kolumbiya davlatlari va ularning Lotin Amerikasi xo'jaligida tutgan o'rni.				2
16	Tropik Afrika davlatlari ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn.				2
17	Janubiy Afrika davlatlari ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn.				2
18	Jazoir va Liviya davlatlarining SHimoliy Afrika xo'jaligida tutugan o'rni.				2
19	SHarqiy Afrika davlatlarining Afrika xo'jaligida tutugan o'rni.				2
20	YAngi Zellandiya va YAngi Gveniya davlatlarining Okenaiyada tutgan o'rni.				2
	jami	112	30	42	40

Asosiy qism: Fanning uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Asosiy qismda (maruza) fanni mavzulari mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. Har bir mavzuning mohiyati asosida tushunchalar va tezislar orqali ochib beriladi. Bunda mavzu bo'yicha talabalarga DS asosida etkazilishi zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalar to'la qamrab olinishi kerak. Asosiy qism sifatiga qo'yiladigan talab mavzularning dolzarbligi, ularning ish beruvchilar talablari va ishlab chiqarish ehtiyojlariga mosligi, mamlakatimizda bo'layotgan ijtimoiy-siyosiy va demokratik o'zgarishlar, iqtisodiyotni erkinlashtirish, iqtisodiy huquqiy va boshqa sohalaridagi islohatlarning ustuvor masalalarini qamra olishi hamda qan va tehnologiyalarning so'ngi yutuqlari etiborga olinishi tavsifa etiladi.

Maruza mashg'ulotlari.

Jahon mamlakatlarining umumiy ta'rifi

Dunyoning hozirgi zamon siyosiy xaritasi. Siyosiy xaritaning rivojlanish bosqichlari. Jahon mamlakatlarining turlari va guruhlarga bo'linishi. Jahon mamlakatlarining davlat tuzumlari. Rivojlangan mamlakatlar. Ularning jahon taraqqiyotidagi ahamiyati. Rivojlanayotgan mamlakatlar. YAngi industrial mamlakatlar.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, nilufar guli, menyu, munozara*, Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;A9;Q1;Q2;Q3;Q4;

Jahonning tabiiy resurslari

Tabiat va jamiyatning o'zaro aloqadorligi. Mineral resurslar. Ularning xududlar bo'yicha taqsimlanishi. Er resurslari. Er fondi va uning tuzilishi. Suv resurslari. Jahon xo'jaligining rivojlanishida mineral resurslarning ahamiyati. YOqilg'i resurslari. Noananaviy resurslar. Biologik resurslar. Dunyo okeani resurslari. Rekreatsion resurslar, ularning turlari va mintaqalar bo'yicha taqsimlanishi.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A8;Q1;Q2;Q3;Q4;

Jahon aholisi

Aholining soni va dinamikasi. Aholining jinsiy va yosh tarkibi.. Diniy tarkibi. Mehnat resurslari.Mehnat resurslaridan foydalanishning hududiy xususiyati. Xalqaro ishchi kuchi migratsiyasining mohiyati va sabablari. «Aqlning oqib o‘tishi» muammosi. Aholi joylashuvi va urbanizatsiya jarayoni. Aglomeratsiya, megapolis.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;Q1;Q2;Q3;Q4;

Jahon xo‘jaligi

Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi va uning jahon xo‘jaligiga ta’siri. Xalqaro mehnat taqsimotining shakllanishi, qonuniyatlari. Xalqaro mehnat taqsimotiga ta’sir qiluvchi asosiy omillar. Xalqaro mehnat taqsimotida transmilliy korporatsiyalarning o‘rni. Jahon ho‘jaligi rivojlanishining hozirgi kundagi xususiyati. Jahon xo‘jaligining globallashuvi jarayonida mamlakatlar va mamlakatlar guruhi o‘rtasidagi iqtisodiy aloqalar va ziddiyatlar. Asosiy tarmoqlari.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *diologik yondoshuv, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;Q1;Q2;Q3;Q4;

Sanoat

Sanoatning rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar. Fan-texnika inqilobining sanoat rivojlanishi va joylashuvidagi ahamiyati. Undiruvchi va qayta ishlovchi sanoat tarmoqlari. YOqilg‘i-energetika, tog‘- kon, qora va rangdor metallurgiya va mashinasozlik va metallni qayta ishlash, kimyo, o‘rmon va yog‘ochsozlik, engil hamda oziq-ovqat sanoatining rivojlanishi.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *munozara, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;Q1;Q2;Q3;Q4;

Qishloq xo‘jaligi

FTIning qishloq xo‘jaligidagi ahamiyati, intensiv va ekstensiv qishloq xo‘jaligi. Dehqonchilik: donli ekinlar, texnika ekinlari, sabzavotchilik, bog‘dorchilik va uzumchilik. CHorvachilik. Qoramolchilik rivojlangan mintaqalar va davlatlar. Qo‘ychilik. CHo‘chqachilik. Pillachilik.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;A9;Q1;Q2;Q3;Q4;

Jahon transporti

Quruqlik transporti, suv transporti, havo transporti Asosiy transport yo‘llari. YUk va yo‘lovchi tashish hamda xalqaro mehnat taqsimotini rivojlantirishda transportning o‘rni.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5; A7;A8;A9;Q1;Q2;Q3;Q4;

Xalqaro iqtisodiy integratsiya

Hozirgi kunda xalqaro iqtisodiy aloqalarning rivojlanishi. Xalqaro iqtisodiy tashkilotlar, Xalqaro integratsion birlashmalarning turlari. Xalqaro iqtisodiy integratsiyalarning rivojlanish bosqichlari. Xorijiy investitsiya eksporterlari va importyorlari. Erkin iqtisodiy zonalar va ularning jahon xo‘jaligini rivojlanishida tutgan o‘rni. Mustaqil O‘zbekistonning jahon mamlakatlari bilan iqtisodiy hamkorligi.

Qo‘llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv, bingo, bliz, nilufar guli, menyu, munozara, o‘z-o‘zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3; A5;A6; A7;A8;A9;Q2;Q3;Q4;

Jahonning regional tafsifi

Evropa mamlakatlari

Evropa siyosiy xaritasi, uning jahon iqtisodiyotida tutgan o‘rni. Subregionlari. Yirik davlatlari va ularning ijtimoiy–iqtisodiy rivojlanishi.

Qoʻllaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, diologik yondoshuv,*
Adabiyotlar:A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;A9;Q1;Q2;Q3;Q4;

Evropaning eng rivojlangan davlatlari

Germaniya. Tabiiy sharoiti va resurslari. Aholisi va mehnaida bandlik. Birlashgan Germaniya rivojlanishining iqtisodiy muammolari va istiqbollari. Germaniya xoʻjaligi. Xizmatlar sohasining rivojlanish xususiyatlari. Transport tarmoqlari. Germaniya va Oʻzbekistonning iqtisodiy aloqalari.

Buyuk Britaniya. Geografik oʻrni, tabiiy sharoiti va mineral resurslarini mamlakat xoʻjaligini rivojlantirishdagi ahamiyati. Sanoatining rivojlangan tarmoqlari; mashinasozlik, kimyo, elektroenergetika, metallurgiya, engil va oziq-ovqat sanoati. Sanoat rivojlanishi va joylanishining oʻziga xos xususiyatlari. qishloq xoʻjaligi. Jahon xoʻjaligida Buyuk Britaniya xoʻjaligini tutgan oʻrni, tashqi iqtisodiy aloqalarni rivojlanishi.

Fransiya. Mineral resurslarni xoʻjalikda tutgan oʻrni. Aholisi. Xoʻjaligining tarmoqlari. Fransiya iqtisodiyotining Evropa iqtisodiy hamjamiyati va jahon xoʻjaligida tutgan oʻrni, Fransiya va Oʻzbekiston iqtisodiy hamkorligini rivojlantirish yoʻnalishlari,

Italiya. Geografik oʻrnining oʻziga xosligi. Aholisi va mehnat resurslari. Davlat tuzumi. Italiya iqtisodiyoti rivojlanishining oʻziga xos tamoyillari. Turizmni davlat xoʻjaligida tutgan oʻrni. Ichki tafovutlari tasnifi. Transport va tashqi iqtisodiy aloqalari. Oʻzbekiston va Italiya hamkorligi.

Qoʻllaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;Q1;Q2;Q3;Q4;

MDH va SHarqiy Evropa davlatlari

SHarqiy Evropaning oʻtish iqtisodiyoti davlatlari. Tabiiy, mineral xomashyo, demografik, geosiyosiy, transport-kommunikatsiya va ishlab chiqarish salohiyati. Ukraina. Moldaviya. Belorussiya mamlakatlari. Rossiyaga iqtisodiy geografik tavsif. Oʻzbekistonga qoʻshni MDH tarkibidagi mamlakatlar: Qozogʻiston, Qirgʻiziston, Tojikiston, Turkmaniston. Janubiy Kavkaz davlatlari (Zakavkazya). Ozarbayjon. Armaniston.

Osiyo mamlakatlari

SHarqiy Osiyoning rivojlangan davlatlari. Yaponiyaning jahon ilmiy-texnika taraqqiyotida tutgan oʻrni. Janubiy Koreyaning iqtisodiy rivojlanishi. Xitoy iqtisodiyoti.

Janubiy-sharqiy Osiyo davlatlari. Osiyoning yangi industrial mamlakatlari.

Janubiy Osiyo. Hindiston. Iqtisodiy geografik oʻrni va tabiiy resurslari. Aholisi. Xoʻjaligi. Oʻzbekistonning Osiyo mamlakatlari bilan iqtisodiy hamkorligi.

SHimoliy Amerika davlatlari

AQSH. Iqtisodiy geografik oʻrni. Sanoat tarmoqlari va ularning joylashuvi. Qishloq xoʻjaligi. Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari. Iqtisodiy rayonlari. AQSH-Oʻzbekiston hamkorligi.

Kanada. Iqtisodiy geografik oʻrni va tabiiy resurslari. Aholisi. Mamlakat xoʻjaligida oʻrmon va yogʻochsozlik sanoatining ahamiyati. Qishloq xoʻjaligi. Tashqi iqtisodiy aloqalari.

Qoʻllaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, menyu, munozara, oʻz-oʻzini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;Q1;Q2;Q3;Q4;

Janubiy Amerika davlatlari

Tabiiy resurslari. Aholisi. Iqtisodiyotining rivojlanishi. Braziliya. Iqtisodiy geografik oʻrni va tabiiy resurslari. Aholisi va xoʻjaligi. Ichki tafovutlari.

Afrika davlatlari

SHimoliy Afrika davlatlari. Misr, Jazoir. Iqtisodiy geografik oʻrni va tabiiy resurslari. Aholisi. Mintaqa iqtisodiyotining tarmoqlar va hududiy tarkibi, ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy rivojlanish xususiyatlari.

Tropik Afrika davlatlari. Iqtisodiy geografik oʻrni va tabiiy resurslari. Aholisi. Xoʻjaligi. Agrar soha va uning hududiy tashkil etilishi. Rivojlanish muammolari.

Janubiy Afrika davlatlari. JAR. Xoʻjaligidagi etakchi tarmoqlar. Rangdor va nodir metallar. Foydali qazilmalarning xoʻjalikni rivojlantirishdagi ahamiyati.

Qoʻllaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, nilufar guli, menyu, munozara, oʻz-oʻzini nazorat*

Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;Q1;Q2;Q3;Q4;

Avstraliya va Okeaniya

Makroiqtisodiy va ijtimoiy rivojlanish ko'rsatkichlari. Halqaro mehnai iaqsimotida tutgan o'rni. Xo'jaligi. Xo'jaligidagi o'ziga xos xususiyatlar. Sanoatining asosiy tarmoqlari Qishloq xo'jaligi. CHorvachilik.

Okeaniya davlatlari rivojlanishining asosiy muammolari. Global isish va dunyo okeani sathining ko'tarilishi xavfi.

Qo'llaniladigan talim texnologiyalari: *muammoli talim, munozara, o'z-o'zini nazorat*
Adabiyotlar: A1;A2;A3;A4; A5;A6; A7;A8;A9;Q1;Q2;Q3;Q4;

Jaxon iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotining kalendar tematik rejasi

No	Ma'ruzalar nomi	Soatlar
1	Jahonning regional ta'rifi. Evropa mamlakatlari umumiy tavsif	2
	Jaxon siyosiy xaritasi	
	Jahonnig regional bulinishi.	
	Jahon mamlakatlarining rivojlanish darajasi	
	Evropa siyosiy xaritasi, uning jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni.	
	Subregionlari.	
	Yirik davlatlari va ularning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.	
2	Germaniyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va resurslari.	
	Aholisi va mehnatda bandlik. Iqtisodiyoti.	
	Transporti va tashqi iqtisodiy aloqalari	
	Birlashgan Germaniyaning iqtisodiy rivojlanish muammolari va istiqbollari. Ichki tafovutlari.	
3	Buyuk Britaniyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari.	
	Ularning mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Tashqi iqtisodiy aloqalari.	
4	Fransiyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari	
	Mineral resurslarini xo'jalikda tutgan o'rni. Aholisi va mehnat resurslari.	
	Sanoat ishlab chiqarishining ixtisoslashuvi va hududiy tarkibi xususiyatlari.	
	Fransiya va O'zbekiston iqtisodiy munosabatlari.	
5	Italiyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari	
	Mineral resurslarini xo'jalikda tutgan o'rni. Aholisi va mehnat resurslari.	
	Sanoat ishlab chiqarishining ixtisoslashuvi va hududiy tarkibi xususiyatlari.	
	Italiya va O'zbekiston iqtisodiy munosabatlari.	
6	Rossiya davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari	
	Mineral resurslarini xo'jalikda tutgan o'rni. Aholisi va mehnat resurslari.	
	Sanoat ishlab chiqarishining ixtisoslashuvi va hududiy tarkibi xususiyatlari.	
	Rossiya va O'zbekiston iqtisodiy munosabatlari.	
7	Osiyo mamlakatlari. YAponiya davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Osiyo davlatlariga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	
	YAponiyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	

	Mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Yaponiya va O'zbekiston iqtisodiy munosabatlari.	
8	Janubiy Osiyo davlatlari. Hindistonga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari.	
	Ularning mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Tashqi iqtisodiy aloqalari.	
9	Janubiy-SHarqiy Osiyo davlatlari. Indoniziyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari.	
	Ularning mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Tashqi iqtisodiy aloqalari.	
10	Janubiy- G'arbiy Osiyo davlatlariga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari.	
	Ularning mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Tashqi iqtisodiy aloqalari.	
11	SHimoliy Amerika davlatlari.Kanadaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari	
	Mineral resurslarini xo'jalikda tutgan o'rni. Aholisi va mehnat resurslari.	
	Sanoat ishlab chiqarishining ixtisoslashuvi va hududiy tarkibi xususiyatlari.	
	Kanada va O'zbekiston iqtisodiy munosabatlari.	
12	AQSH davlatiga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari	
	Mineral resurslarini xo'jalikda tutgan o'rni. Aholisi va mehnat resurslari.	
	Sanoat ishlab chiqarishining ixtisoslashuvi va hududiy tarkibi xususiyatlari.	
	AQSH va O'zbekiston iqtisodiy munosabatlari.	
13	Janubiy Amerika davlatlari. Braziliyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif.	
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari.	
	Ularning mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Tashqi iqtisodiy aloqalari.	
14	Afrika mamlakatlariga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	2
	Iqtisodiy geografik o'rni, tabiiy sharoiti va mineral resurslari.	
	Ularning mamlakat xo'jaligini rivojlantirishdagi ahamiyati.	
	Sanoatining rivojlangan tarmoqlari. Qishloq xo'jaligi.	
	Tashqi iqtisodiy aloqalari.	
15	Avstraliya va Okeaniyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	2
	Avstraliya va Okeaniyaga davlatlariga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	
	Avstraliyaga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	
	Okeaniyaga davlatlariga umumiy iqtisodiy geografik tavsif	
	Avstraliya va Okeaniya davlatlarining iqtisodiy rivojlanishi	

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha tavsiya va ko'rsatmalar

Amaliy mashg'ulotlarda talabalar olingan nazariy bilimlarini amaliy qo'llash asoslarini o'rganadilar. Darslarda talabalar xaritalar tuzish, ularni tahlil qilish, profillar chizish, turli statistik jadvallarni tuzish va tahlil qilish, grafiklar chizish ishlarini bajaradilar.

Amaliy mashg'ulotlar

1.	Xorijiy Evropaning siyosiy kartasini tuzish.			2	
2.	Germaniyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
3.	Buyuk Britaniyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
4.	Fransiyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
5.	Italiyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
6.	MDH davlatlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini qiyosiy tahlil qilish.			2	
7.	Rossiyaning xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish va izohlash.			2	
8.	Osiyo mamlakatlari. Xitoy va Mug'iliston xo'jalik tarmoqlarini yozuvsiz xaritaga tushirish.			2	
9.	Yaponiya xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish			2	
10.	Koriya Yarim oroli davlatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va taqqoslash.			2	
11.	Janubiy Osiyo davlatlari xo'jalik tarmoqlarini yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
12.	Janubiy SHarqiy Osiyo davlatlari xo'jalik tarmoqlarini yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
13.	Arabiston Yarim oroli davlatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
14.	Hindistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tahlil qilish.			2	
15.	Indoneziyaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tahlil qilish.			2	
16.	AQSH xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
17.	Kanada xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
18.	Janubiy Amerika davlatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash.			2	
19.	Braziliya xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz xaritaga tushirish va izohlash			2	
20.	Afrika mamlakatlari xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	
21.	Avstraliya va Okeaniya xo'jalik tarmoqlari yozuvsiz haritaga tushirish			2	

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Kurs ishining maqsadi talabalarni mustaqil ishlash qobiliyatini rivojlantirish, olgan nazariy bilimlarini qo'llashda amaliy ko'nikmalar hosil qilish va bunda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini hosil qilishdir. Kurs ishining mavzulari umumiy talabalar sonidan 20-30 % ko'proq va oldindan tayyorlanadi.

1. Geografik qobiqning asosiy qonuniyatlari.
2. Quyosh radiatsiyasi va iqlim mintaqalari.
3. Er tabiatining shakllanishiga ritmiklik, sikliklik, davriylik hodisalarining ta'siri.
4. Dunyo okeani.
5. Tinch okean tabiati va asosiy ekologik muammolari.

6. Atlantika okeani tabiati.
7. SHimoliy Muz okeani.
8. Hind okeniga umumiy ta'rif.
9. Evrosiyo materigining shakllanish tarixi, geologik tuzilishi, tektonikasi, reliefi va foydali qazilmalari.
10. Evrosiyo iqlimi va ichki suvlari.
11. Evropaning geologik tuzilishi, tektonikasi, reliefi va foydali qazilmalari
12. Evropaning iqlimi, uni shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar va ichki suvlari.
13. Osiyoning geologik tuzilishi, tektonikasi, reliefi va foydali qazilmalari.
14. Osiyoning iqlimi va ichki suvlari.
15. Osiyoning geografik mintaqalari va tabiat zonalari.
16. SHimoliy Amerikaga umumiy ta'rif.
17. SHimoliy Amerikaning iqlim mintaqalari va tabiat zonalari.
18. Afrika tabiatini o'rganishning asosiy bosqichlari.
19. Afrikaning iqlimi va ichki suvlari.
20. Afrikaning tuproqlari, o'simliklari va hayvonot dunyosi.
21. Janubiy Amerikaning o'ziga xos xususiyatlari va materik tabiatini o'rganishning asosiy bosqichlari
22. Janubiy Amerikaning geologik tuzilishi, tektonikasi, reliefi va foydali qazilmalari.
23. Janubiy Amerikaning asosiy tuproqlari, o'simliklari va hayvonot dunyosi.
24. Janubiy Amerikaning asosiy tabiiy geografik o'lkalari.
25. Avstraliyaning kashf etilish tarixi.
26. Avstraliyaning geologik tuzilishi, tektonikasi, reliefi va foydali qazilmalari.
27. Avstraliyaning iqlimi, iqlim mintaqalari va tabiat zonalari.
28. Okeaniyaga umumiy ta'rif.
29. Antarktida glyasiomorfologiyasi va muz osti reliefi.
30. Antarktida iqlimi va organik dunyosi.
31. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyotining o'sish sur'atlarini qiyoslash
32. Jahon urbanizatsiyasining zamonaviy tendensiyalari
33. Jahon energetikasi –yaqin kelajakda
34. Global oziq-ovqat muammosining echish yo'llari
35. Erkin iqtisodiy zonalar
36. Polsha Respublikasiga iqtisodiy geografik tavsif.
37. Indoneziya davlatiga iqtisodiy geografik tavsif.
38. Hindiston qishloq xo'jaligi.
39. Janubiy Afrika Respublikasi sanoati.
40. Meksika davlatiga iqtisodiy geografik tavsif.

Mustaqil ta'lim tashkil etishning shakli va mazmuni.

“Jaxon iktisodiy va ijtimoiy geografiyasi” fani bo'yicha talabning mustaqil ta'limi shu fanni o'rganish jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, uslubiy va axborot resurslari bilan to'la ta'minlangan. Talabalar auditoriya mashg'ulotlarida professor-o'qituvchilarning ma'ruzasini tinglaydilar, misol va masalalar echadilar. Auditoriyadan tashqarida talaba darslarga tayyorlanadi, adabiyotlarni konspekt qiladi, uy vazifa sifatida berilgan misol va masalalarni echadi. Bundan tashqari ayrim mavzularni kengroq o'rganish maqsadida qo'shimcha adabiyotlarni o'qib referatlar tayyorlaydi hamda mavzu bo'yicha testlar echadi. Mustaqil ta'lim natijalari reyting tizimi asosida baholanadi. Uyga vazifalarni bajarish, qo'shimcha darslik va adabiyotlardan yangi bilimlarni mustaqil o'rganish, kerakli ma'lumotlarni izlash va ularni topish yo'llarini aniqlash, internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash va ilmiy izlanishlar olib borish, ilmiy to'garak doirasida yoki mustaqil ravishda ilmiy manbalardan foydalanib ilmiy maqola va ma'ruzalar tayyorlash kabilar talabalarning darsda olgan bilimlarini chuqurlashtiradi, ularning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi. SHuning uchun ham mustaqil ta'limsiz o'quv faoliyati samarali bo'lishi mumkin emas. Uy vazifalarini tekshirish va baholash amaliy mashg'ulot olib boruvchi o'qituvchi tomonidan, konspektlarni va mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish va baholash esa ma'ruza darslarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan har darsda amalga oshiriladi. “Jaxon iktisodiy va ijtimoiy geografiyasi” fanidan mustaqil ish majmuasi fanning barcha mavzularini qamrab olgan va quyidagi 7 ta katta mavzu ko'rinishida shakllantirilgan.

Talabalar mustaqil ta'limning mazmuni va xajmi Mustaqil ish

№	Mustaqil ish mavzulari	Berilgan topshiriklar	Bajarish muddati	Xajmi
1	Evropaning eng rivojlangan davlatlari va ularning xo'jaligi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	1 -hafta	2
2	Evropaning mitti davlatlari va ularning xo'jaligi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	2 -hafta	2
3	Markaziy Evropa davlatlari va ularning xo'jaligi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	3 -hafta	2
4	Skandinaviya davlatlari va ularning Jahon xo'jaligidagi o'rni	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	4 -hafta	2
5	Ispaniya, Portugaliya davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	5-hafta	2
6	Bolqon YArim orolida joylashgan davlatlar va ularning xo'jaligi.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	6 -hafta	2
7	SHarqiy Osiyo davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rni	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	7 -hafta	2
8	Janubiy G'arbiy Osiyo davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	8 -hafta	4
9	Markaziy Osiyo davlatlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	9 -hafta	2
10	Xindiston, Pokiston davlatlari xo'jaligi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	10 -hafta	2
11	Arab davlatlari Jahon iqtisodiyotida tutgan o'rni	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	11 -hafta	2
12	Hindixitoy yarim orolida joylashgan davlatlar va ularning xo'jaligi.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	12-hafta	2
13	Markaziy Amerika va Karib havzasi davlvtlari va ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	13 -hafta	2
14	CHili va Peru davlatlari va ularning Lotin Amerikasi xo'jaligida tutgan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	14 -hafta	2
15	Venesuela va Kolumbiya davlatlari va ularning Lotin Amerikasi xo'jaligida tutgan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	15 -hafta	2
16	Tropik Afrika davlatlari ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	16 -hafta	2
17	Janubiy Afrika davlatlari ularning Jahon xo'jaligida tutgan o'rn.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	17 -hafta	2
18	Jazoir va Liviya davlatlarining SHimoliy Afrika xo'jaligida tutugan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	18 -hafta	2
19	SHarqiy Afrika davlatlarining Afrika xo'jaligida tutugan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	19-hafta	2
20	YAngi Zelandiya va YAngi Gveniya davlatlarining Okenaiyada tutgan o'rni.	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	20-hafta	2

“Jaxon iktisodiy geografiyasi” fanidan talabalar bilimni reyting tizimi asosida baholash mezonlari.

“Jaxon iktisodiy geografiyasi” fani bo‘yicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy va oraliq nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma‘lumotlar fan bo‘yicha birinchi mashg‘ulotda talabalarga e‘lon qilinadi. Fan bo‘yicha talabalarning bilim saviyasi va o‘zlashtirish darajasining Davlat ta‘lim standartlariga muvofiqligini ta‘minlash uchun quyidagi nazorat turlari o‘tkaziladi:

joriy nazorat (JN) – talabani fan mavzulari bo‘yicha bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashg‘ulotlarda og‘zaki so‘rov, test o‘tkazish, suhbat, nazorat ishi, kollektivum, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o‘tkazilishi mumkin; oraliq nazorat (ON) – semestr davomida o‘quv dasturining tegishli (fanlarning bir necha mavzularini o‘z ichiga olgan) bo‘limi tugallangandan keyin talabani nazariy bilim va amaliy ko‘nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Oraliq nazorat bir semestrda ikki marta o‘tkaziladi va shakli (yozma, og‘zaki, test va hokazo) o‘quv faniga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi; yakuniy nazorat (YAN) – semestr yakunida muayyan fan bo‘yicha nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarni talabalar tomonidan o‘zlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan tayanch tushuncha va iboralarga asoslangan “YOzma ish” shaklida o‘tkaziladi. ON o‘tkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda o‘rganib boriladi va uni o‘tkazish tartiblari buzilgan hollarda, ON natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda ON qayta o‘tkaziladi. Oliy ta‘lim muassasasi rahbarining buyrug‘i bilan ichki nazorat va monitoring bo‘limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida YAN ni o‘tkazish jarayoni muntazam ravishda o‘rganib boriladi va uni o‘tkazish tartiblari buzilgan hollarda, YAN natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda YAN qayta o‘tkaziladi. Talabani bilim saviyasi, ko‘nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabani fan bo‘yicha o‘zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi. «Jaxon iktisodiy geografiyasi» fani bo‘yicha talabalarning semestr davomidagi o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi. Ushbu 100 ball baholash turlari bo‘yicha quyidagicha taqsimlanadi: YA.N.-30 ball, qolgan 70 ball esa J.N.-35 ball va O.N.-35 ball qilib taqsimlanadi.

Ball	Baxo	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A‘lo	Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo‘lish.
71-85	YAxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish. Tasavvurga ega bo‘lish.
55-70	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, aytib berish Tasavvurga ega bo‘lish.
0-54	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik. Bilmaslik.

Fan bo‘yicha saralash balli 55 ballni tashkil etadi. Talabani saralash balidan past bo‘lgan o‘zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi. Talabalarning o‘quv fani bo‘yicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi. Talabani fan bo‘yicha reytingi quyidagicha aniqlanadi: O, bu erda: V- semestrda fanga ajratilgan umumiy o‘quv yuklamasi (soatlarda); O‘- fan bo‘yicha o‘zlashtirish darajasi (ballarda). Fan bo‘yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to‘plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi. Joriy JN va oraliq ON turlari bo‘yicha 55ball va undan yuqori ballni to‘plagan talaba fanni o‘zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo‘yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo‘l qo‘yiladi. Talabani semestr davomida fan bo‘yicha to‘plagan umumiy balli har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to‘plagan ballari yig‘indisiga teng.

ON va YAN turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o‘tkaziladi. YAN semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o‘tkaziladi. JN va ON nazoratlarda saralash balidan kam ball to‘plagan va uzrli sabablarga ko‘ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi shu nazorat turigacha, so‘nggi joriy va oraliq nazoratlar uchun esa yakuniy nazoratgacha bo‘lgan muddat beriladi. Talabani semestrda JN va ON turlari bo‘yicha to‘plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo‘lsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo‘yicha to‘plagan ballari yig‘indisi 55 balldan kam bo‘lsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi. Talaba nazorat natijalaridan norozi bo‘lsa, fan bo‘yicha nazorat turi natijalari e‘lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko‘ra rektor buyrug‘i bilan 3 (uch) a‘zodan kam bo‘lmagan tarkibda apellyasiya komissiyasi

tashkil etiladi. Apellyasiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi. Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra muduri, o'quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalar ON dan to'playdigan ballarning mezonlari

	Ko'rsatkichlar	ON ballari	
		maks	1-ON
1	Darslarga qatnashganlik darajasi. Ma'ruza darslaridagi faolligi, konspekt daftarlarining yuritilishi va to'liqligi.	15	0-15
2	Talabalarning mustaqil ta'lim topshiriqlarini o'z vaqtida va sifatli bajarishi va o'zlashtirish.	10	0-10
3	Og'zaki savol-javoblar, kollokvium va boshqa nazorat turlari natijalari bo'yicha	10	0-10
Jami ON ballari		35	0-35

Talabalar JN dan to'playdigan ballarning mezonlari

	Ko'rsatkichlar	JN ballari	
		maks	1-JN
1	Darslarga qatnashganlik va o'zlashtirishi darajasi. Amaliy mashg'ulotlardagi faolligi, amaliy mashg'ulot daftarlarining yuritilishi va holati	15	0-15
2	Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi. Mavzular bo'yicha uy vazifalarini bajarilish va o'zlashtirishi darajasi.	10	0-10
3	YOzma nazorat ishi yoki test savollariga berilgan javoblar	10	0-10
Jami JN ballari		35	0-35

Yakuniy nazorat "YOzma ish" shaklida belgilangan bo'lsa, u holda yakuniy nazorat 30 ballik "YOzma ish" variantlari asosida o'tkaziladi. Agar yakuniy nazorat markazlashgan test asosida tashkil etilgan bo'lib fan bo'yicha yakuniy nazorat "YOzma ish" shaklida belgilangan bo'lsa, u holda yakuniy nazorat quyidagi jadval asosida amalga oshiriladi

	Ko'rsatkichlar	YAN ballari	
		maks	O'zgarish oraligi
1	Fan bo'yicha yakuniy yozma ish nazorati	6	0-6
2	Fan bo'yicha yakuniy test nazorati	24	0-24
3	Jami	30	0-30

Yakuniy nazoratda "YOzma ish"larni baholash mezonlari

Yakuniy nazorat "YOzma ish" shaklida amalga oshirilganda, sinov ko'p variantli usulda o'tkaziladi. Har bir variant 2 ta nazariy savol va 4 ta amaliy topshiriqdan iborat. Nazariy savollar fan bo'yicha tayanch so'z va iboralar asosida tuzilgan bo'lib, fanning barcha mavzularini o'z ichiga qamrab olgan. Har bir nazariy savolga yozilgan javoblar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 0-3 ball oralig'ida baholanadi. Amaliy topshiriq esa 0-6 ball oralig'ida baholanadi. Talaba maksimal 30 ball to'plashi mumkin. YOzma sinov bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichini aniqlash uchun variantda berilgan savollarning har biri uchun yozilgan javoblarga qo'yilgan o'zlashtirish ballari qo'shiladi va yig'indi talabaning yakuniy nazorat bo'yicha o'zlashtirish bali hisoblanadi.

Dasturning informatsion - uslubiy ta'minoti

Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy usullari, pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llanilishi nazarda tutilgan. Fanning ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarida "aqliy xujum", "baxs-munozara", "guruhli fikrlash", "kichik guruhlar musobaqasi" pedagogik texnologiyalarini qo'llash kompyuter, skaner, proektor, turli mavzuli xaritalar, tuzuvchi va qayta ishlovchi (Mapinfo, GIS - texnologiyasi) dasturlari, shuningdek, ushbu kurs bo'yicha dasturda ko'rsatilgan darsliklar, o'quv qo'llanmalari, elektron manbalar, dissertatsiyalar, monografiyalar, xorijiy adabiyotlar va Internet ma'lumotlaridan foydalaniladi.

Asosiy adabiyotlar:

1. Vlasova T.V. Materiklar va okeanlar tabiiy geografiyasi. -T.: 1985, I, II jild.
2. Ermakov YU.G., Ignatev G.M. i dr. Fizicheskaya geografiya materikov i okeanov. -M.: Vysshaya shkola, 1988
3. Fizicheskaya geografiya mirovogo okeanov. -M.: Izd-vo MGU, 1998.
4. Boltaev M.J. CHet mamlakatlar iqtisodiy geografiyasi. Ma'ruzalar matni. -T., 2000.
5. Lipets YU. G. Pulyarkin V. A., SHlixter S. B. Geografiya mirovogo xozyaystvo. -M., 1999
6. Sotsialno-ekonomicheskaya geografiya zarubejnogo mira. pod red. V.V.Volskogo. -M., 2003.
7. Ekonomicheskaya i sotsialnaya geografiya stran blijnego zarubejya. Pod red. M.Ratanova. -M., 2004.

Qo'shimcha adabiyotlar:

8. Aleksandrovskaya N.V., Eramov R.A. va boshqalar. Dunyo qit'alari tabiiy geografiyasi. – T.: 1967.
9. Vlasova T.V. Fizicheskaya geografiya materikov i okeanov. -M.: Prosvetshenie, 1986.
10. Zarubejnaya Aziya. 1982.
11. Zarubejnaya Evropa. 1982.
12. Kalesnik S.V. Obiçie geograficheskie zakonomernosti Zemli. -M.: Mysl, 1970.
13. Leontev O.K. Fizicheskaya geografiya mirovogo okeana. -M.: 1982.
14. Pritula T.YU., Eryomina V.A., Spryalin A.N. Fizicheskaya geografiya materikov i okeanov. -M.: VLADOS 2003, s. 685
15. Abirqulov Q. Iqtisodiy geografiya. -T., 2004.
16. Voytovich M.S. Ekonomicheskaya i politicheskaya geografiya zarubejnyx stran. -Minsk, 1980
17. Корылов V.A. Geografiya promyshlennosti Rossii i stran SNG. -M., 2001.
18. Lomakin V. X. Mirovaya ekonomika. -M., 1998.
19. Страны i народы. V. 20 t. -M.: Mysl, 1978-1985.
20. Страны, xozyaystvo, lyudi. -M., 1988
21. Sotsialno- ekonomicheskaya geografiya zarubejnogo mira. Pod. red. Volskogo V.V. -M., 1998.
22. Ekonomicheskaya geografiya kapitalisticheskix i razvivayuyixsya stran. Pod. red. Volskogo V.V. i Bonifatevoy L. I. -M., 1986.
23. SHarigin A., CHistobaev G. Ekonomicheskaya i sotsialnaya geografiya. -M., 1991.
24. Goudie A. Physische Geographie. -Munxen: «Westerman», 1997
25. Gografieg' Physische Geografieg'. -Bonn: «Cornelsen», 1989.
26. Kulke E. Wirtschafts - geographie. -Munxen – Zurich: «Ferdinand Schoningh», 2004.
27. Hagget P. Geographie. -Bonn: «Cornelsen», 2001.
28. Bradschaw M. World regional geographi. -Boston: «Mc Graw – Hill», 2000.

Elektron manbalar:

29. www.unep.org BMTning atrof-muxit bo'yicha dasturi.
31. www.undp.uz (BMT Taraqqiyot Dasturi Veb-sayti).
32. www.gwpcacena.org
33. www.Ziyo.net.

